

L'heure n'est ni au "laisser-faire..." Koersvastheid en creativiteit gevraagd in ruimtelijk beleid

Jarenlang heeft de Vereniging Deltametropool zich sterk gemaakt voor een langetermijnvisie op de Randstad, gekoppeld aan een uitvoeringsprogramma. Een jaar later alweer de vraag stellen naar de houdbaarheid van de Randstadvisie lijkt dan wel erg kritisch. Maar niet wanneer dit gebeurt door Marianne Kuijpers-Linde, directeur van Geodan Next en voormalig lid van het directieteam van het Milieu- en Natuurplanbureau.

Marianne Kuijpers-Linde

De koers voor de lange termijn in het ruimtelijk beleid voor de Randstad in de Randstadvisie 2010 luidt: het realiseren van een duurzame en internationaal concurrerende topregio. Bereikbaarheid en sterke nadruk op de metropolitane diversiteit en kracht van Amsterdam en daarnaast de specifieke topfuncties in Rotterdam, Den Haag en Utrecht, staan centraal. De visie is een vertaling van sectorale beleidsvisies naar één langetermijnvisie voor het ruimtelijk beleid. Met name de provincies zijn aan zet om conform het creëo-decreeftal wat kan en centraal wat moet

de beleidskeuzes verder uit te werken. In het meest recente artikel in de Vormgeving van de Randstad wordt deze vraag te kanton beantwoord is het zaak goed te weten welke keuzes waarom gemaakt zijn en welke keuzes op grond van nieuwe inzichten, heroverwogen zouden moeten worden. Voor het ruimtelijk beleid is de mededing van het KNMI relevant: uit waarnemingen blijkt dat de klimaatverandering in Nederland sneller gaat dan het wereldgemiddelde. Natuurlijk moet ook gekozen worden naar de gevolgen van de economische crisis en de daarmee samenhangende maatschappelijke onzekerheden (energievoorziening, voedselvoorziening en sociale stabiliteit). Geven nieuwe inzichten in het klimaatverdrag, de energietransitie, de economische crisis en de aard van het publieke debat aanleiding voor aanpassingen in de probleemanalyse, de uitgangspunten en de wijze waarop provincies en gemeenten de beleidskeuzes uit te werken?

Bij het beantwoorden van deze vraag is het belangrijk onderscheid te maken tussen inhoud van beleid en beleidsuitvoering. Ruimtelijk beleid is een kwestie van lange adem. Datgene wat nu in de Randstad wordt gebouwd, is vaak al tien jaar geleden in gang gezet. Concepten en principes in het ruimtelijk beleid voor de Randstad kunnen dus niet worden beoordeeld op de uitvoering van verandering. In plaats daarvan moet worden gekoken of beleidsdoelen en beleidsstrategieën inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen en klimaatveranderingen, en of deze ook zijn gebaseerd op kennis over deze ontwikkelingen.

Ruimtelijk beleid speelt goed in op de klimaatopgaven voor de Randstad. Het uitvoeringsprogramma van de Nota Ruimte 2007-2012 is een voorbeeld van een ruimtelijk beleid dat goed aansluit op provinciale structureelvisies is veel aandacht besteed aan de noodzakelijke wijzigingen in het watersysteem als gevolg van klimaatveranderingen. De kennisbasis daarvoor is het rapport van het Interparlementair Panel on Climate Change en de vertaling van dit rapport door het KNMI naar de Nederlandse situatie in vier scenario's. Deze scenario's omvatten ongeveer tachtig procent van de uitkomsten van de berekeningen. Hiermee worden dus op basis van de huidige kennis de onzekerheden over klimaatverandering in de volle breedte in beeld gebracht. Het gaat om zeespiegelstijging, hogere rivierwaterstanden in de winter, lagere rivierwaterstanden in de zomer, verzuurde zoetwaterreservoirs en versneld afbraak van het veen. Wat opvalt is dat het klimaatverandering in ruimtelijke visies in de volle breedte wordt behandeld. Het is bijvoorbeeld de bedoeling dat de GABP en provinciale werkdorpen) gereed. Op het schiedniveau van de Randstad wil men via de ontwikkeling van een firmazijde systeem de wateropgaven in de stad en in de omliggende groene ruimten meer met elkaar verbinden. In de nieuwe ruimtelijke strategie wordt meer ruimte gereserveerd voor het opvangen van water in de stedelijke gebieden en bij extreme neerslag kan het overvullige water via dit firmazijde systeem worden afgevoerd.

De inrichting van deze systemen houdt rekening met de meerwaarde die sloten, rivieren en kanalen en groene oevers voor natuur, recreatie en andere kwaliteiten kunnen hebben. In de visieontwikkeling bij provincies wordt deze doel zijn overgenomen. Naast het uitwerken van de inhoudelijke vraagstukken, is er ook aandacht voor de betaalbaarheid, via verschillende kerntaken of via directe koppeling met beleidslijnen

realiseren van de bestaande opgaven. Niet zoals het hoofd van een huis- houding of bedrijf creativiteit moet gebruiken om zich in tijden van schaarste staande te houden, zo ook in het ruimtelijk beleid de komende tijd veel creativiteit in beleidsontwikkeling en vooral beleidsuitvoering worden gevraagd. Wat betreft de uitvoering is *rethinking* wel aan de orde. We kunnen niet wachten tot het overgoot, of de ambities voor duurzaamheid om klimaatadaptatie even terug te roepen. *Reframing* vraagt om het zoeken naar oplossingen voor problemen die men bij de bestaande beleidskeuzes tegenkomt. Het gaat om het zoeken naar oplossingen op het sterk maken van de kernkwaliteiten van het concept van de Deltametropool. Het is spannend om het bouwen van een inhoudelijke koers te combineren met creativiteit in de uitvoeringsagenda via samenwerking tussen overheid en andere partijen. Wordt vervolgd.

Hoer verder?
Reframing is niet aan de orde wat betreft de gekozen ruimtelijke beleidsstrategie die gericht is op het verbeteren van de kwaliteit van het bestaand stedelijk gebied en het versterken van de kernkwaliteiten van de Randstad. Ook voor de andere (nog groene) metropolitane gebieden worden dergelijke conclusies getrokken. In de inleiding van een consultatieronde lang-grote architecten voor de toekomst van de Parijse regio stelt de auteur terecht in dit tijdschrift in: in de toekomst moet men bij de beleidskeuzes rekening houden met de specifieke omstandigheden van de districten zoals de "savoye".

Marianne Kuijpers-Linde is sociaal geograaf en directeur van Geodan Next. Ze heeft een lange staat van dienst als onderzoeksmanager bij het RIVM en is gespecialiseerd in het modelleren van de invloed van ruimtelijke en verkeerkundige factoren in de ruimtelijke ordening.

Het is belangrijk onderscheid te maken tussen de inhoud van beleid en beleidsuitvoering

Voetnoten

1. Velders, H.J.A., van der en P.X. Silt, *Energiebeoordeling van de Nederlandse glasbouw 2007*, Wageningen UR, 2007, rapport C-2008-384